kambio

portabos independiente antijano

In dit februarinummer de ontwikkelingsproblematiek bekeken van Wereldbank tot Bot, een Caribisch tripje met navrante gewaarwordingen in Sto Domingo en de Franse Antillen, alsmede in het toeristisch vlak blijvende, een Bon Bini geste van kambio jegens onze welkome dollarbezorgers, poëtische episoden afgewisseld met nuchtere embargo-analyses, dit alles in dit laatste nummer van de tweede jaargang.

anja 2, número 8 februari 1967

kambio

portabos independiente antijano

redakshon: h. arends, h. hollander, antijas; m. de castro, tilburg; e. n. kleinmoedig, a. moen, amsterdam; r. pieters, delft; c. romney, leiden; j. eustatia, f. oduber, nijmegen.

direkshon
na hulanda: e. n. kleinmoedig, johan huizingalaan 340 amsterdam
na antijas: h. arends, sta. rosaweg 80, burundanga, curaçao.

kontenido:

kambio ta sali kada seis siman;
supskrishon ta monta f. 5.— pa anja.
eksemplarnan di kambio ta ser bendí pa f. 0.75 kada uno na libreríanan antijano.
pa tur otro informashon: tel. 23434-36091-35816.
imprenta: otto h. zalm.

numero di giro:
na hulanda: no 699830 na nomber di e. n. kleinmoedig
na corsow: no 238200 na nomber di kambio.

DE FRANSE ANTILLEN

vergelijkbare toestanden

Frankrijk heeft tengevolge van de snel toenemende welvaart gebrek aan arbeidskrachten. Naast Italianen, Spanjaarden, Portugezen, Turken, Algerijnen en Marokkanen, maken een groot aantal negers deel uit van de "buitenlandse" arbeiders. Van deze laatste categorie is niet te zeggen hoe groot zij precies is, want het grootste deel hiervan komt uit gebieden, die nog frans zijn; daardoor heeft men automatisch toegang tot het moederland.

Deze categorie, gemakkelijkheidshalve aangeduid met de term negers, bestaat uit vier groepen. De eerste groep is afkomstig van de Franse Antillen, de tweede van de Comoren (ten noord-oosten van Madagascar), de derde uit de franssprekende onafhankelijke landen van Afrika en de vierde uit de Verenigde Staten. 1)

De eerste twee groepen zijn nog niet onafhankelijk en vormen in het Franse staatsbestel de z.g. D.O.M. en T.O.M. gebieden. (Département d'outre-mer en Territoire d'outre-mer). Deze gebieden worden bestuurd door een minister, die ook in de Franse ministerraad zitting heeft. Het verschil tussen een Département en een Territoire is, dat de eerste een integraal deel is van de Franse Republiek en daarom ook afgevaardigden in het Franse Parlement heeft, m.a.w. vanuit Frankrijk geregeerd wordt en de tweede een zekere graad van autonomie heeft bereikt, met een afzonderlijk parlement en onder supervisie van het moederland zijn eigen binnenlandse zaken kan regelen.

Al deze eilanden, eilandengroepen, Djibouti (oost-Afrika) en Frans-Guyana zijn economisch van weinig belang. Politiek gezien hebben echter bv. Tahiti en Guyana aan betekenis gewonnen, door de franse plannen ten aanzien van de ruimtevaart en atoombewapening. Guyana wordt als basis voor lanceringen gebruikt en Tahiti als proefterrein voor atoombommen. Hierdoor is Frankrijk in staat een grotemachtspolitiek te blijven voeren. Nieuw-Caledonië vormt ook een uitzondering, daar het een grote producent is van nikkel, belangrijk element voor raketten en atoombewapening!

In het hierna volgende willen we vooral de positie van de eilanden Martinique en Guadeloupe onder ogen zien in hun verhouding tot hun moederland Frankrijk. Deze twee eilanden worden gekenmerkt, zoals zovele onderontwikkelde gebieden, door hun eenzijdiggerichte landbouwproductie van de Cohoren (ten noord-oosten) en de afwezigheid van belangrijke industrieën. De ligging in het Caraibisch gebied is er de oorzaak van dat herhaaldelijk de oogsten van de landbouw- en plantageproducten vernield worden door de bekende wervelstormen in dit deel van het westelijk halfrond. (Eind september-begin oktober was de storm Inez hiervan een sprekend voorbeeld).

Deze zwakke economische positie wordt verder nog bedreigd door een sterke overbevolking. Hierdoor ontstaat er een sterke trek van de bevolking naar Frankrijk. Hoeveel Antillianen er precies zijn is niet te zeggen, officiële schattingen gaan van 100.000 tot 150.000, officieuze zelfs van 250.000 tot 300.000. In het algemeen kan men wel zeggen, dat de Antillianen werken in alle sektoren van het economisch leven, in tegenstelling tot de Afrikanen, die genoegen moeten nemen met de baantjes in de laagste regionen en zo vervallen tot een proletariaat. De meeste Antillianen vestigen zich in het gebied rondom Parijs (34%), een tweede groep in de streek van de middellandsezeekust (22%), de rest verspreidt zich over het land (43%). De ATAG (Amicale Générale des Travailleurs Antillais et Guyanais) haalt als voorbeeld aan, dat 40% van het lagere personeel in de

ziekenhuizen in de omgeving van Parijs van Antilliaanse oorsprong is. Heel weinig Antilliaanse meisjes worden verpleegster. In het algemeen komt dit, omdat de stroom migranten niet opgevangen kan worden door de regering en zodoende niet toekomt aan een goede beroepsvorming. 2)

De AGTAG behartigt de economische en sociale belangen van de Antillianen. Naast deze specifieke belangen, ijvert zij eveneens voor een volledige dekolonisatie van de Antillen en Guyana. Enkele punten van hun programma zijn: Het recht op een bijzondere vacantietijd voor de Antillianen, die teruggaan naar hun land, buiten hun jaarlijkse vacantie om; stichting van een regeringsfonds t.b.v. ontspanningszalen en ontvangsthuizen; gratis terugtocht voor de werknemers en hun familie.

AGTAG is geen sterke voorstander van de immigratie naar Frankrijk. Wat men wél wil is "industrialiseren en geen ronselaars sturen voor arbeidskrachten". Het blad van de "Parti Progressiste Martiniquais" PPM, van de dichter en burgemeester-parlementslid Aimé Césaire neemt een scherper standpunt in. Het veroordeelt de Franse autoriteiten scherp, het verwijt de Fransen de emigratie als middel te gebruiken om de Antillen zwak en onderdanig te houden, de onwil om te industrialiseren om geen concurrentie te krijgen en om op een gemakkelijke manier aan arbeidskrachten te komen. 3). Aimé Césaire zelf zegt er dit van: "Het is niet mijn bedoeling de Antillianen vast te houden, maar het is slecht, ik benadruk het, dat een officiële propaganda de Antilliaan laat geloven, dat hij zijn heil alleen maar kan zoeken in de immigratie. Dit is zeer gevaarlijk, ja zelfs onmenselijk vanuit alle standpunten" 4).

De Franse regering echter heeft al in 1961 een bureau opgericht, dat zich met deze zaken bezighoudt, het BUMIDOM (Bureau pour le développement des migrations intéressant les Départements d'outre-mer). Dit bureau heeft vier programmapunten, te weten: alleen vrijwilligers worden aangetrokken, sociale vooruitgang van de werknemers, verspreiding naar beroep en streek in Frankrijk van de migranten en voortzetting van beroepsopleidingen.

In de periode 1960-1965 voorzag het 4de economische plan de komst van 30.000 Antillianen. Dit aantal is ver overschreden. Het 5de plan, 1965-1970 voorziet een aantal van 240.000, d.i. 48.000 per jaar. Deze 48.000 vormen 5% van de bevolking van Martinique, Guadeloupe en Réunion. Deze emigratie van 5% is volgens het 5de plan noodzakelijk, om een economische groei van 9% per jaar te bereiken in deze gebieden. 5) Tekenend is echter dat in dit plan verder geen enkel voorstel tot industrialisering

wordt gedaan! Kortom, wil men in economisch opzicht niet achteruitgaan, dan is men gedwongen de overtollige bevolking te laten emigreren, aldus de Regering in Parijs.

Het BUMIDOM geeft de migrant inlichtingen bij zijn vertrek uit de Antillen, verstrekt premies voor gereedschapsuitrusting, draagt gedeeltelijk de kosten van de overtocht naar gelang de geldelijke draagkracht van de betrokkene, helpt hem in Frankrijk aan onderdak en werk en geeft hem gelegenheid tot versnelde beroepsopleiding. In 1964 was voor dit werk 9 mill. fr. uitgetrokken; hiervan hebben 4000 antilliaanse migranten geprofiteerd; echter lang niet voldoende, omdat het geschatte aantal 7500 was. Dit bureau rekent voor 1965-70 gemiddeld op een komst van 8000 per jaar. Dit verklaart het ontstaan van particuliere organisaties als CASODOM (Comité d'action sociale en faveur des originaires des Départements d'outre-mer), die de nieuwelingen, evenals BUMIDOM, opvangen, informaties geven en begeleiden. Per jaar geven zij aan 5000 personen deze hulp.

Ondanks de moeilijkheden, die de Antillianen op sociaal en economisch terrein moeten overwinnen, blijven zij naar Frankrijk stromen. Men zou de reden kunnen zoeken in een zich niet thuis vielen op een zeer beperkt terrein ("claustrophofie insulaire"), maar dat voldoet toch niet. De Fransen gebruiken al meer dan een eeuw deze emigratie om op een gemakkelijke wijze de overbevolking te bestrijden. Maar de groep "Autonomisten" valt deze politiek heftig aan, want volgens hen bestaat er geen overbevolking, maar slechts het voortdurend onvermogen van het bestuur in sociaal en economisch opzicht. In feite bestaat er dus een niet afnemende stroom emigranten van de gekoloniseerde en ex-gekoloniseerde landen naar hun desbetreffende moederlanden. De boeren-zonder-land trekken naar de stad, zonder werk te vinden; gevolg: een schrikbarende werkloosheid. De autonomist Marie-Joseph drukt dit als volgt dit: "Men verlaat slechts zijn land, zijn zon, zijn ouders, zijn tradities, omdat men ertoe gedwongen wordt" 6).

La Voix de l'émigration van de R.E.M. (Régroupement des emigrés Martiniquais) schreef over deze toestand met een bijtende ironie. Het vergelijkt de migranten met de slaven in de 17de, 18de en 19de eeuw in Amerika en constateert dan, dat men promotie heeft gemaakt: men noemt ons nu "migranten". Laten we daarom deze term aanvaarden en ook de "prinsen", die ons regeren. 7).

Degenen, die studeren willen, gaan naar Frankrijk. Wel bestaat er een begin van een faculteit der letteren en rechten in de Fr. Antillen, maar ook dan moet men zijn studie afronden in Frankrijk. Mede door de franse assimilatiepolitiek heeft weliswaar een klein aantal Antillianen toegang gekregen tot overheids- en militaire functies, en aldus de kern gevormd van een Antilliaanse bourgeoisie. Maar een groot gedeelte bleef achter in het moederland, omdat op de Antillen de hogere posities alleen bezet worden door Corsicanen en Bretonnen.

De voornoemde AGTAG heeft grote moeite met haar propaganda bij de groep Antillianen, die zich zo volledig mogelijk willen assimileren aan het franse, en deze groep was tot voor kort ver in de meerderheid, (de bourgeoisie boven vermeld). Het aanzien van deze groep wordt goed getypeerd door Frantz Fanon: "Wij kennen nog steeds kameraden afkomstig uit Dahomey en Congo, die zich uitgeven voor Antillianen. Wij kennen nog steeds Senegalezen, die zich schamen daarvoor uit te komen. Omdat de Antillianen meer "geëvolueerd" zijn dan de Afrikanen. De Antilliaan staat dichter bij de blanke" 8). Maar mej. Carbet merkt hierover op: "Hoevelen zijn zó geintegreerd in het franse leven, dat zij zich bekijken in de spiegel en dan blauwe ogen en blonde haren zien??" 9). Deze geassimileerden willen hun positie behouden en trachten daarom de status-quo te handhaven.

Maar er komt beweging in deze houding. Een minderheid gaat al nationalistisch denken. In 1961 werd op een congres van de AGEM (Association générale des étudiants Martiniquais) het idee van "nationale bevrijding" aan de orde gesteld. De beweging voor autonomie wint aan kracht, haar leden in Frankrijk zullen weldra die in de Antillen overtreffen. Dit wijst op een groot gevoel van onbehagen. De Antillianen bemerken, dat ze in wettelijk opzicht eigenlijk een uitzonderings-

positie innemen (ze zijn Fransen in de zin der wet), maar in de praktijk zijn ze niet volledig opgenomen in de Franse leefgemeenschap, wat de "geassimileerden" denken wél te zijn. Tegelijkertijd ontwikkelt er zich een niet duidelijk aantoonbaar racisme, als gevolg van een soort wrevel in de publieke opinie, ontstaan door het onafhankelijk worden van de oude kolonies. Dit doet zich o.a. voor bij het kamers zoeken. Door dit "sluipend" racisme leert de Antilliaan zich zelf ontdekken en ziet, dat ook hij een persoonlijkheid heeft. Zij weigeren zich verder te integreren, gaan elkaar opzoeken. Zij merken dan dat het kontakt met de Fransen niet echt en open is. De Antillianen gaan zich als groep voelen en optreden. Langzamerhand komt men tot een nationaal bewustzijn. 10).

De dragers van dit bewustzijn stellen het probleem van de autonomie aan de orde. zoals de MPM (Mouvement patriotique Martiniquais) en andere groeperingen. De leiders hiervan stimuleren tevens organisaties als OJAM (Organisation de la jeunesse anti-colonialiste Martiniquaise ou Guadeloupéens) en OJAG. In dec. 1963 vond in Parijs een proces plaats tegen 18 leden van de OJAM, 5 werden veroordeeld tot gevangenisstraffen en 13 vrijgelaten.

Het blijven organiseren van stromen migranten uit de Antillen door de regering zal de eisen voor autonomie doen toenemen. Men riskeert, evenals in Engeland raciale konflikten. De autonomisten vinden de migratie als middel tegen overbevolking een lapmiddel, men voorziet Frankrijk van goedkope arbeidskrachten en tevens raakt men de linkse oppositieleden kwijt. Daar komen dan vele Fransen voor in de plaats. Le Progrés Social, extremistisch dagblad op Guadeloupe, zegt hierover, dat de twee tegenovergestelde stromen leiden tot een verandering van de ethnische samenstelling van de bevolking van de eilanden. De regering wil wel andere middelen aanwenden, maar die moeten dan de morele principes en de godsdienstige conventies eerbiedigen. Geboorteregeling is hiermee uitgesloten, daar de positie en invloed van de kerk hier nog zeer groot is. De regering zegt de migratie als de minst slechte van al de middelen te gebruiken!!

De moeilijkheden, die er kunnen ontstaan in het moederland, op raciaal en politiek gebied, doen de regering misschien inzien, dat men de problemen op de Antillen moet aanpakken en niet meer in Frankrijk. Hierdoor zal men tevens de autonomisten een redelijk eind tegemoet komen.

J.A.T.

geraadpleegde Literatuur:

1). R. Delerm, La population noire en France in "Population" nr. 3 juni-juli 1964.

2). zie artikel van Ph. Decraene in sélection hebdomadaire "Le Monde" van 22/28 juli 1965.

3). "Le Progressiste" nr. 109 juli-aug.-sept. 1964.

4). Verklaring voor de Nationale Vergadering op 15 okt. 1965 in antwoord op de rede van de toenmalige minister voor de DOM en TOM gebieden, M. Jacquinot.

5). Uit een rapport van de Sociaal en Economische Raad van 13 nov. 1964.

6)). In "Esprit" nr. van april 1962 Les Antilles avant qu'il soit trop tard".

7). Sél. hebd. "Le Monde" van 28 juli/3 aug. 1966; artikel van G. Viratelle.

8). "Peau noire, masque blancs", éditions du Seuil, Paris 1952, pag. 39.

9). Militante communiste, op een congres van Antillianen en Guyanezen te Parijs april 1961.

10). Uit het tijdschrift "Le Boucan" van de CMAF (Cercle Marxiste Amédée-Fengarol), geleid door G. Saint-Ruf.

◆

HET DOMINIKAANSE NA- OF VOORSPEL?

Ofschoon Sto Domingo gedurende de laatste maanden de frontpagina's niet meer heeft bereikt, betekent dit niet dat de ontwikkelingen welke thans daar plaatsvinden een verdere normalisering van de toestand in de hand werken. Integendeel. De terugkeer op het eiland van uiterst rechtse figuren, zoals bijvoorbeeld generaal Belisário Peguero —destijds hoofd van het 12.000 man sterke politiekorps—, de voortdurende aanwezigheid van amerikaanse "adviseurs" in alle sektoren van het gouvernement, de onlangs tot stand gekomen grondwet die alles te maken heeft met free-enterprise en nergens tegemoet komt aan de sociale noden, de benoemingen van erkende "wessinisten" op vooraanstaande posten, al deze feiten voorspellen weinig goeds en hoogstens een militaire coupe die de klok weer op het trujillo tijdstip zal willen terugstellen. Kortom, alle ingrediënten voor een felle (kan het nog feller?) onrust worden toegevoegd.

In dit verband willen wij de aandacht vestigen op een pocket waarin een behoorlijk dag-op-dag overzicht voorkomt van de gebeurtenissen in Sto Domingo vanaf de 24ste april 1965. Het betreft hier het werk van de korrespondent van de New York Times, Tad Szulc: Dominican Diary (Dell). Een uitstekend hulpmiddel om de figuren die nu weer op het toneel verschijnen, te kunnen "plaatsen".

◆

episoden

VII

zondag:
vis smaakt weer voortreffelijk
op hilversum 1 ratelt een
gebedsmolen,
enkele golflengten verder
wentelen zich de
zielen in 1 m3 vuur
en petroleum

ik kijk naar buiten,
naar de verrukkelijke straat
vol kortstondige jurken
en krijg een graat in mijn keel

VIII

In het hervormde dorp
is het weer zondag:
van de straat ademt
zelfs het zand
het as,
de lamme vleugelslag.

achter de ramen
evenals de geraniums
de verwelkte vrouwen

over de daken
waart god met zijn zwaard

IX

Die dag was het weer zo warm
dat iedereen keek
naar de transpirerende bomen
en de stenen die spleten
(als in een ridderroman)....
maar niemand die er zich
over verbaasde
dat de vrouwen hun broekjes
gebruikten
om zich koelte te wuiven

X

Die nacht:
met die zwoele vrouw
in mijn bed
zij lachte
en noemde mij
een 70 pk straalverwarmings-
motor
koud als een sigaret
in de sneeuw werd ik
wakker met de volkskrant
en de reclame op het achterblad:
slechts kolen geven leefwarmte

XI

Faquetti (illusionist,
magier, impotent als
een waterpistool)
tovert elke avond
voor vermoeide moeders
konijnen uit een toverstok

snachts verbaasd
haast geirriteerd
ziet de illusionist
hoe essentiele delen
niet luisteren
naar de meest
magische (—ja zelfs
lieflijke—) bezweringen

J. M. Eustatia

AMERICA LATINA EN BRUSELAS

hay que cuidarse para no desviar

Casi todas las naciones de la América Central y del Sur abrieron durante los últimos años representaciones diplomáticas ante la Comisión Económica Europea (C.E.E.) en Bruselas. Los jefes de dichas misiones ya reconocieron hace algunos años, que para una mejor representación de sus intereses conjuntos era más conveniente actuar en bloque, para tener así un mayor peso. Que hasta ahora las Antillas Neerlandesas no han tratado de incorporar en dicho bloque, demuestra otra vez que el regimen antillano casi no se considera latino.

Las sugerencias del bloque latino no tardaron en ser concretizadas. Encontraron su expresión en memorandums conjuntos, sometidos a la atención de la Comisión de la C.E.E. y a los gobiernos de los estados afiliados. Ya en enero de 1963 propuso la Comisión de la C.E.E. al Consejo de Ministros la formación de "un grupo de contacto", integrado por las dependencias competentes de la Comisión y por representantes de las mismas misiones latino-americanas. Surinam y las Antillas Neerlandesas no figuraban en la lista de representantes.

Una primera serie de sesiones tuvo lugar entre julio de 1963 y enero de 1964, siguiéndole una segunda en el tiempo de abril de 1965 hasta febrero de 1966.

Como la primera serie de sesiones en general se había estancada, tomando por consiguiente un desarallo poco satisfactorio para ambas partes, propusieron los representantes de la América Latina a la Comisión de la C.E.E. para la segunda serie el establecimiento de una "base razonable para su desarollo", y con tal fin la creación de varios grupos de rabajo. Debían ser competentes para las mercancías básicas y tradicionales en el comercio entre la América Latina y la C.E.E., así como para determinados productos de otra clase, que habían venido cobrando importancia ultimamente. Se trata aquí de productos de la industria pesquera y petrolífeca. Fueron agregados a una lista que ya contenía "productos trópicos, productos agrarios de la zona templadas y productos de minería (además de cuestiones relativos a la ayuda técnica y económica).

En los grupos de trabajo, a pesar de estar abiertos para todos los interesados, participaron solamente aquellas misiones, para las que el problema especial a tratarse tenía un significado específico. Es por lo tanto incomprendible que el gobierno de las Antillas Neerlandesas ni del Surinam, teniendo interés (petroleo y minería respectivamente) brillaron por su ausencia. En esta forma las negociaciones no tardaron en adoptar formas más concizas. En un informe elaborado despues de la conclusión de la serie de sesiones, realzó la Comisión de la C.E.E. principalmente el hecho, de que en esta forma se produjo una cooperación, que en el futuro hará posible adaptar las resoluciones de la C.E.E. y las sugerencias latino-americanas en el plano, en el que es posible, es decir, en la aplicación práctica, en la que no participan principios o grandes intereses de otra índole. Al concluir la segunda serie de sesiones, sugirieron los jefes de las misiones latino-americanas la institución de una permanente comisión de contacto entre la C.E.E. y la América Latina, es decir un gremio de trabajo permanente. La Comisión de la C.E.E. se declaró dispuesta a estudiar tal sugerencia cuidadosamente, pero ha dejado hasta ahora de someter las propociones apropiadas al Consejo de Ministros.

Un estudio del desarollo global del intercambio de mercancías entre la C.E.E. y las naciones de la América Latina demuestra que las importaciones de la C.E.E. solamente aumentaron en un 59% desde que entró en vigor el Contrato de la C.E.E. en 1958 (el porcentage de importaciones de los países industriales en el mismo tiempo es 90). El hecho es que la C.E.E. importa de la América-Latina casi solamente materias primas.

Un análisis del desarollo del comercio por clases de productos permite reconocer tendencias diferenciadas, pero sin revelar los puntos que pudieron dar lugar a preocupaciones fundadas de algunas naciones latino-americanas.

Las preocupaciones emanan principalmente de la suposición, de que los estados de ultramar asociados a la C.E.E. a causa de las diferencias arancelarias concedidas por la C.E.E. y bajo el efecto de las inversiones efectuadas por el fondo de desarollo de la C.E.E. pudieron dentro de un lapso de tiempo previsible presentar una oferta cada vez más favorable en los mercados europeos, entrando así progresivamente en una competencia directa con las naciones de la América Latina.

En el café, tal tendencia ya se viene manifestando en las estadísticas: la participación latino-americana en el mercado de la C.E.E. que descendió relativamente del 60% en 1960 al 56% en 1964, solamente pudo mantener su posición cuantitativamente 55 contra 54,9%.

En enero El Consejo de Ministros ha declarado que a pesar de toda la comprensión de la C.E.E. por las preocupaciones latino-americanas, le resulta extraordinariamente difícil en sus consideraciones y esfuerzos por buscar una solución y adoptar una posición unilateral.

Las negociaciones en el GATT sobre las reducciones arancelarias en el "Kennedy Round" acaban de revelar en qué forma están en conflicto entre sí los intereses de las naciones de la América Latina y las naciones asociadas a la C.E.E. (entre otro Surinam y las Antlllas Neerlandesas). Por ahora, como en el caso del plátano, todavía es posible hacer algo mediante contingentes aduaneros. Pero la C.E.E. espera además, que sus propuestas para reducciones arancelarias sobre productos tropicales, presentadas en el GATT, así como las sugerencias para convenios generales del GATT en los sectores cereales, carne vacuna etcetera, le den la posibilidad de encontrar una compensación mediante negociaciones multilaterales en Ginebra, lo que naturalmente presupondría contraprestaciones en el sector industrial. Y eso ningun país latino-afericano podrá aceptar. Dentro de lo posible, se esfuerza por contemplar tales preocupaciones, pero que de esta manera se desvía el contacto entre la C.E.E. y la América Latina es indudable.

◆

OORZAKEN VAN DE GERINGE OOST-WEST HANDEL

De laatste tijd bereiken ons via allerlei publiciteitsmedia steeds meer berichten waarin melding wordt gemaakt van de behoefte aan meer handelskontakten met de Kommunistische landen van Oost-Europa. Het is intussen duidelijk dat deze ommezwaai in de Westerse denktrant vnl. te danken is aan het franse streven om de kontakten met Rusland te verstevigen zowel op handels- als op kultureel gebied en de druk die hierdoor wordt uitgeoefend op anderen.

Het eerste (verstandige) schaap is over de dam en de rest van de kudde spant zich nu in om dit voorbeeld te volgen en niet al te stom te lijken. Uiteraard wordt er ook druk uitgeoefend door het bedrijfsleven, die het franse initiatief langzamerhand op haar (winst)merites is gaan beoordelen en tot de konklusie is gekomen dat hier misschien heel wat te halen valt.

Het lijkt ons nuttig om eens na te gaan wat de oorzaken zijn van het gebrek aan handelskontakten met de Kommunistische landen. Het antwoord dat meestal gegeven wordt op deze vraag is dat het Kommunistisch systeem naar autarkie, het zichzelf bedruipen, streeft en derhalve geen behoefte heeft aan handel met het Westen. Hiermee zijn we er echter niet, immers de vraag waarom het Oosten ernaar streeft zichzelf te bedruipen, is niet beantwoord. In de eerste plaats zijn er drie redenen aan te geven die **onafhankelijk van het Westen** de grondslag vormen voor het streven naar autarkie van het Oosten:

— Het streven naar een waarlijke souvereiniteit. Hiervoor is echter een zekere graad van ekonomische ontwikkeling noodzakelijk. Immers, een werkelijke souvereiniteit is ondenkbaar zonder ekonomische vrijheid.

— Het bewust creëren van leidende sektoren in de ekonomie, ontwikkelingskernen (elektrische centrales, aardolie e.d.), die de ekonomische ontwikkeling vergemakkelijken en verder stimuleren. Deze sektoren behoeven uiteraard een zekere "infant-industry"-bescherming.

— Een zekere graad van **lokalisme,** zo men wil een lokaal autarkisch streven, dat tot uiting komt in het niet afhankelijk willen zijn van "het buiten". Dit lokalisme heeft de planners overigens de nodige moeilijkheden bezorgd en hier en daar tot inefficiency geleid door oprichting van te kleine produktie-eenheden.

Naarmate het Libermanisme zich nu verder verspreid en de Kommunistische landen zich verder ontwikkelen neemt de belangrijkheid van de twee laatste faktoren snel af. De eerste faktor, het streven naar volledige souvereiniteit heeft altijd en overal gegolden en heeft de handel tussen staten nooit belangrijk afgeremd. Na aldus de 3 faktoren die de oorzaak zijn van het Kommunistisch streven naar self-sufficiency in belangrijkheid te hebben gereduceerd, zou men de indruk kunnen krijgen dat de weg nu vrij is voor een intensief handelskontakt met het Oosten.

Het blijkt echter dat er van Kommunistische zijde nog krachtige bezwaren bestaan. Bezwaren die integenstelling tot de eerdergenoemde, het resultaat zijn van de slechte ervaringen met het Westen in het verleden. Bezwaren dus die **afhankelijk zijn van het Westen.**

Ten eerste bestaat er in de Komm. landen een enorme vrees voor de ekonomische instabiliteit, krises en fluktuaties van het Westen die bij intensieve handelskontakten, door het Oosten geïmporteerd zouden worden. Zoals bekend is de allergrootste wens van de Komm. planners een ekonomische stabiliteit; en één van de belangrijkste bezwaren van het Marxisme tegen het Kapitalisme is de instabiliteit die inherent is aan dit systeem. Hoe groter dus de verwachte instabiliteit van het Westen, hoe geringer de neiging om handel met het Westen uit te breiden. Naast dit argument dat vnl. van ekonomische aard is bestaat er een ernstiger bezwaar.

De vrees dat de kapitalistische wereld die de Komm. landen omringt, de Oost-West ekonomische verhoudingen politiek zal misbruiken. Dit nu is precies hetzelfde waar het Westen ook zo bang voor is. Het gebruiken van ekonomische verhoudingen voor politieke doeleinden in plaats van voor het behalen van ekonomisch voordeel is de grootste vrees van Oost én West: **de vicieuze cirkel die de onderlinge handelsverhoudingen op een minimum heeft gehouden.** Ontelbare boeken zijn geschreven waarin de argumenten ter staving van .het Westers standpunt worden opgesomd, na uitlatingen van Kommunistische leiders, dat de buitenlandse handel gesubordineerd dient te zijn aan de buitenlandse politiek.

De handelingen van het Westen echter, die het Kommunistisch wantrouwen in het Westen gevoed hebben, worden nergens vermeld. Vooral de kwalijke praktijken van het Westen van na de 2e wereldoorlog zijn systematisch doodgezwegen. Dit tekort is zelfs zó opvallend dat men de objectiviteit van de Westerse Sociale-wetenschapsman terecht sterk mag betwijfelen. Ter opvulling van dit vacuum zullen wij ons nu beperken tot de feiten die het Kommunistische streven naar autarkie steeds versterkt hebben.

Reeds tijdens de revolutie van 1917 is de vrees van Lenin bewaarheid. Nadat hij de verantwoorde-

lijkheid voor de Tsaristische schulden afwees en een aantal buitenlandse belangen nationaliseerde, besloot het Westen ten gunste van de Tsaar te interveniëren in deze burgeroorlog en een aantal strenge ekonomische sancties uit te vaardigen. De diplomatieke en ekonomische banden werden verbroken, een blokkade van de Russische havens en landsgrenzen werd afgekondigd, goederen en schepen werden in het buitenland gekonfiskeerd, buitenlandse banken en grote ondernemingen weigerden goud als betaalmiddel te aksepteren dan tegen een diskonto van 25%. Ontelbare andere diskriminatoire en beperkende maatregelen werden gericht tegen de Russ. buitenlandse handel.

Pas tegen 1921 toen de taktisch juist gekozen Nieuwe Ekonomische Politiek werd uitgevaardigd en door het Westen als een begin van de terugkeer naar het Kapitalisme werd geinterpreteerd, begon het herstel van de ekonomische relaties met het Westen. Lenin had dit herstel overigens voorspeld op grond van het konkurrentie-proces. Geleidelijk aan groeide de onderlinge handel, verdubbelde, en... viel samen met de depressie in het Westen van 1929. De ergste depressie die de wereld ooit gekend heeft viel samen met het eerste Vijfjarenplan van de Russen. Het is duidelijk dat de Kommunistische vrees voor het importeren van de Westerse instabiliteit hiermee krachtig onderstreept werd en dat de buitenlandse handel van Rusland gedurende het tweede Vijfjarenplan (1933) drastisch verminderd werd. Hierbij kwam spoedig de politieke vrees voor Nazi-Duitsland en de tirades van Hitler tegen het Kommunisme. Kortom: De vooroorlogse periode heeft de Kommunistische landen in hun vrees voor de grote gevaren van de buitenlandse handel duidelijk versterkt. Zowel de ekonomische als de politieke argumenten werden bevestigd, zodat de autarkische gedachten terecht hoogtij vierden.

Na de oorlog waren de verwachtingen t.a.v. de gezamenlijke wederopbouw hooggespannen. Oost en West waren immers bondgenoten geweest tijdens de oorlog. Het bleek echter spoedig dat het Westen niet van plan was met de Komm. landen samen te werken. Het Marshall-plan voorzag helemaal niet in een onderlinge handel en de streefcijfers die in het OEES-rapport van 1948 werden gegeven waren in 1960 nog niet gerealiseerd. In het Westen zijn er natuurlijk allerlei argumenten om deze minimale Oost-West handel te verklaren: Het autarkisch streven van het Komm., de mislukking van de oogsten in het Oosten, de Koreaanse oorlog, negatieve effekten van de OEES samenwerking enz.

De voornaamste oorzaak wordt echter nauwelijks gehoord, nl de Koude Ekonomische Oorlog die door het Westen wordt gevoerd tegen de Komm. landen, het z.g. STRATEGISCHE EMBARGO.

—Het begon in '47/48 met het binden door de V.S. van alle export naar Europa aan vergunningen, zodat de export of her-export naar het Oosten gekontroleerd kon worden.

—In '48 werd het exporteren van Embargo-goederen naar Europa verboden, indien deze goederen gebruikt werden bij de produktie van goederen die naar Rusland geëxporteerd werden.

—In '51 culmineert deze politiek in de beruchte Battle-Act, die de President verbood financiële, ekonomische of militaire hulp te verlenen aan landen die strategische goederen naar Kommunistisch gebied exporteerden. En fraai aspekt van deze Act is het feit dat hiermee de landen van West Europa door de V.S. gedwongen werden om alle handelskontrakten met het Oosten eenzijdig te verbreken en zodoende één van de basisregels van het Internationaal Recht met de voeten te treden.

—Niet alleen werden de landen van heel de wereld gedwongen om zich aan de wensen van de VS te houden, er werd zelfs een speciaal instituut ter bevordering hiervan opgericht: De CG-Cocom, bestaande uit een Consultative Group en een Coordinating Committee. Het bestaat nu nog. (Parijs). Bovendien werden door de VS bi-laterale verdragen t.a.v. de handel met het Oosten, met nog 50 landen gesloten.

Vanaf het begin bestond er in de Cocom een konflikt tussen de VS en de Westeuropese landen. De Europeanen wensten de Embargo te beperken tot goederen van direkt militair belang, terwijl de VS de export van alle goederen die enigszins een militaire waarde hebben ook wilden verbieden, zoals plastic kammen, b-h's enz. Het kwam er dus op neer dat W.Europa een strikt militair embargo wilde voeren terwijl de VS de embargo wensten te gebruiken om het ekonomisch potentieel van de Kommunistische landen te schaden. Tot de Koreaanse oorlog zien we de Europese wens overheersen, hierna echter groeit de amerikaanse pressie en tussen '52 en '54 bevatten de verschillende embargo-lijsten meer dan 50% van alle internationaal verhandelde goederen. Momenteel is dit percentage nog 10.

Het zijn overigens niet alleen de Kommunisten zelf die deze politiek als een vermomde Ekonomische oorlogvoering beschouwen. Ook amerikaanse congress-leden hebben deze met een oorlogsverklaring aan Rusland vergeleken. Het resultaat van deze embargo-politiek is drieledig:

—De Kommunistische landen werden erdoor gedwongen om zichzelf zoveel mogelijk te bedruipen, immers de lijsten werden regelmatig gewijzigd en alle goederen die in het Oosten schaars zijn, werden toegevoegd.

—Het wantrouwen steeg naar een klimax toe en importen uit het Westen verdwenen uit de plannen.

—De onderlinge afhankelijkheid van de landen in het Oosten nam enorm toe.

Nog heden ten dage wordt deze embargo-politiek voortgezet door eenzijdige amerikaanse acties. De VS-lijst is veel langer dan de Europese, vergunningen zijn nodig voor export naar het Oosten enz. Bovendien spelen politieke motieven in het Westen nog steeds een belangrijke rol in de kontakten met het Oosten. Het lijkt ons bijzonder vreemd dat het Westen niet wil toegeven dat deze Embargo-politiek heel streng is toegepast en veel schade heeft veroorzaakt en dat deze politiek, de voornaamste oorzaak is van de geringe handel tussen Oost en West.

◆

BON-BINI (is welkom) AKTIE OP CURACAO

een k.o.produktie van gezondsheidsdienst + hazeleger

foto e. a. chatlein

Welkom, gij amerikanen die het gele gevaar menen te kunnen trotseren....

Antilliaanse cultuur waarheen?

Antilliaanse Nieuwsbrief 9 november 1966: Op Curacao wordt hard gewerkt aan drie hotelprojecten. Bovendien heeft de Heer Tauber plannen om een hotel te bouwen met 300 kamers. Aruba blijft echter ook niet achter, ook hier grote activiteit in het hotels bouwen.

Het zoveelste bericht over hotelbouw en óók de bungalowbouw op Bonaire vaart er wel bij. Het is nu wel duidelijk, in het toerisme zit toekomst. De broodnodige werkverschaffing en de invoer van buitenlandse deviezen zijn enkele van de tastbare voordelen. Is de vraag naar de voordelen van het toerisme reeds min of meer aangeduid, de vraag naar de bijkomende verschijnselen van het toerisme haar invloed bijvoorbeeld op de Antillen en haar cultuur, bijft vooralsnog onbeantwoord. Het is ook onmogelijk daaromtrent nu al bepaalde stellingen te verkondigen. Toch lijkt het zinvol enkele speculatieve gedachten te laten gaan over een niet al te verre toekomst. De vraag is dus welke ontwikkelingen op cultureel gebied die uitgaan van het steeds groeiende toerisme, zich zouden kunnen voordoen.

In regelmatige contacten met Antillianen waaronder net uit de Antillen teruggekeerde vakantiegangers krijgt de toehoorder een bepaald beeld van de Antilliaanse gemeenschap. Karakteristieken van deze gemeenschap zijn genoegzaam bekend: naast het geimporteerde Nederlands taalgebruik een zelfstandig gegroeide taal, eigen muziekvormen en volkskarakter, tezamen resultante van een historische ontwikkeling. Toch ontkomt de toehoorder niet aan de indruk dat er een veramerikanisering, die misschien nog niet zo lang geleden is begonnen, plaats heeft. Sommige bezoekers geven dit ook toe. Mocht dit verschijnsel diverse oorzaken hebben, het nog steeds groeiende toerisme is er mede debet aan.

In deze gerichtheid op het toerisme dat, hoe kan het anders,

voor een groot deel Amerikanen aantrekt, ligt een aanpassing besloten. Een aanpassing aan nieuwe smaken en gewoonten, de taak en behoeften van de te verwachten stroom gasten. Het sociologische fenomeen cultuuroverdracht komt hier om de hoek kijken. Cultuuroverdracht kan eenzijdig dan wel wederkerig zijn. Hoe dit proces zich gaat ontwikkelen moet de toekomst uitwijzen. Het is evenwel mogelijk op basis van dit gegeven te preluderen. Het is zeker dat de welhaast dwingende invloed van het Amerikaanse cultuurpatroon zich op de Antillen zal doen blijken, misschien nu al, anders binnen niet al te lange tijd. Men heeft slechts te kijken naar San Juan en Manilla, hoofdstad der Filippijnen. De ondergeschikte positie die het Papiamento nog steeds inneemt in het maatschappelijke leven kan een eenzijdige cultuuroverdracht in de hand werken. Het onduidelijke ambivalente gebruik van deze taal op de eilanden zelf doet haar positie eerder verzwakken dan dat zij als algemeen aanvaard cultuurmedium een tegenwicht zou kunnen vormen tegen buitenlandse, dat is Amerikaanse, invloeden. In de taal uit zich een volk, krijgt een cultuur gestalte en ontplooit zij zich waarbij een integratie van buitenlandse invloeden zeer wel mogelijk is. Bij de huidige situatie zal in een ontmoeting der culturen het pleit gauw beslecht zijn. De geringe omvang der eilanden is een factor die het zijne ertoe bijdraagt. Een vergelijking met bijvoorbeeld Cuba en Puerto Rico, beide eilanden hebben in het verleden nauwe contacten gehad met de Verenigde Staten, Puerto Rico nog steeds, is dan ook niet mogelijk. De positie van het Spaans als landstaal en cultureel medium verschilt duidelijk van het Papiamento terwijl zowel de taal als een betrekkelijk groot authentiek achterland een tegenwicht vormden tegen een algehele veramerikanisering. Met betrekking tot Puerto Rico dient dan nog opgemerkt te worden dat ook hier de vrees tot algehele veramerikanisering bestaat waarvan de oprichting van het Instituto de Cultura Puertorriña getuigt. De 21ste juni 1955 opgericht te San Juan, stelt het zich ten doel de culturele waarden van het Puertoricaanse volk te preserveren, te bevorderen en te verrijken. Gesteund door een overheid die het probleem als zodanig onderkent is het Instituut bezig in alle sectoren van het culturele leven van Puerto Rico activiteiten te ontplooien met de nadruk op een herwaardering van vooral de volkscultuur in ruime zin zonder economische motieven primair te stellen.

In het voorgaande zijn slechts enkele facetten van wat een probleem kan zijn of worden, aan de orde geweest. De vraag blijft dan nog in hoeverre de kans op de eerder geschetste situatie met alle gevolgen van dien op cultureel niveau, inderdaad als probleem wordt gezien. Zal dit laatste gebeuren dan zal men zich moeten beraden op een tegenwicht, grotere aandacht voor het Papiamento, bevordering van deze taal in alle opzichten met als doel er ook een landstaal van te maken en activering van het Antilliaanse culturele leven in ruimste zin, hoe dit dan ook moge geschieden. Tot nog toe is er weinig over het Nederlands gezegd. Als opgelegde hoofdtaal (ambtelijke sfeer en onderwijs) vraagt men zich af welke haar positie is in de toekomstige ontwikkeling. Volkstaal is het Nederlands geenszins terwijl de taal gebruikt wordt in een duidelijk niet-Nederlandse gemeenschap en dan nog slechts in bepaalde sectoren. Toch heeft deze taal reeds meermalen als cultuur-medium op de Antillen gefungeerd, vooral in de literaire wereld. Uit een zo confuse situatie als op de Antillen waar het het taalgebruik betreft, is het niet makkelijk een tegenwicht te vormen tegen niet te onderschatten invloeden van zg. Amerikanismen. De kans dat dit mogelijk is bestaat nog.

Het zou jammer zijn in de toekomst slechts via archieven en bibliotheken kennis te kunnen nemen van de uitingen van een volk dat eens een eigen taal had.

V. M. Wiegers

Investeringen in onderontwikkelde gebieden

DE NEDERLANDSE VISIE

zoals het windje waait, waait Bot

In de "Nota hulpverlening aan minder-ontwikkelde landen" van juli 1966 aan de Tweede Kamer, gaf minister Bot aan, dat een bevredigende ontwikkeling der particuliere investeringen in de ontwikkelingslanden wordt belemmerd door onder meer de grote politieke risico's die aan dergelijke investeringen verbonden zijn.

De nota zegt hierover (blz 64 en 65): De politieke risico's worden beperkt door een systeem van investeringsgaranties. Zulk een systeem is tot dusver niet tot stand gekomen. De Wereldbank heeft echter haar voorstudies over een door de O.E.S.O. ingediend ontwerp met betrekking tot het verlenen van garanties aan particuliere investeringen in minder-ontwikkelde gebieden afgesloten en men kan aannemen, dat een ontwerp-conventie zal worden gepubliceerd (red. Kambio: dit is inmiddels in de bekende politieke doofpot geraakt, zie artikel in dit nummer over de Wereldbank).

Minister Bot, kennelijk initiatiefvol, wilde intussen "niet werkeloos op deze ontwikkeling, waarvan de merites nog niet vaststonden" afwachten. Daarom heeft hij een nationaal systeem voor het geven van garanties door prof. dr. P.J.G. Kapteyn, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, doen ontwerpen. De opdracht van Bot luidde: een zodanig systeem ontwerpen, dat het ingepast kan worden in een multilateraal systeem zoals door de O.E.S.O. ontworpen. Zou de ontwerp-resolutie van de Wereldbank weinig bevredigend blijken te zijn of niet in uitvoering kunnen worden gebracht, dan is de regering, aldus Bot, bereid een wetsontwerp tot instelling van een nationaal systeem van investeringsgaranties op korte termijn bij de Staten-Generaal in te dienen.

Inmiddels blijkt uit een toelichting aan de Tweede Kamer, door Bot-himself verstrekt, dat prof. Kapteyn vooral naast ambtelijke veel adviezen in niet-ambtelijke kringen (bedrijfsleven) heeft ingewonnen. Het stuk van prof. Kapteyn is inmiddels verschenen en Bot heeft zich gehaast in de nota van 23 december 1966 te verklaren dat de inhoud der voorstellen geheel voor de verantwoordelijkheid van de schrijver komt. Plotseling wilde Bot alleen maar de gedachtenvorming in geïnteresseerde kringen in Nederland bevorderen.

Is het nu niet hypocriet als in januari '67 in de Nederlandse Tweede Kamer stemmen opgaan die zogenaamd de particuliere investeringen van het Nederlandse bedrijfsleven in Suriname en de Nederlandse Antillen willen bevorderen terwijl de minister van ontwikkelingshulp niet achter de voorstellen van prof. Kapteyn wenst te staan?

Het is onmogelijk het lijvig rapport van Kapteyn hier af te drukken, maar wij willen wel enkele typerende passages hieruit naar voren brengen.

a) de funktie van een systeem van overheidsgaranties voor investeringen in minderontwikkelde gebieden zou dienen te zijn het bevorderen van investeringen in deze landen die zonder de mogelijkheid van garantieverlening niet plaats zouden vinden.

b) in het algemeen lijkt het wenselijk alleen garanties te verlenen voor investeringen, verricht door ondernemingen, welke in eigendom toebehoren aan natuurlijke personen die de nederlandse nationaliteit bezitten of aan in Nederland gevestigde rechtspersonen.

c) niet alleen directe investeringen in filialen en kapitaaldeelnemingen in vreemde of dochterondernemingen zouden, ongeacht de aard der investeringsprestatie (geld, goederen, rechten of diensten), voor garanties in aanmerking kunnen komen, doch onder bepaalde voorwaarden ook investeringen in de vorm van leningen of in de vorm van contractuele verlening van rechten of diensten.

d) garanties zouden slechts dienen te worden verleend voor politieke risico's zoals het onteigenings-, transfer- en het oorlogsrisico.

e) de regering van het land waarin geinvesteerd wordt, zou moeten instemmen met de investeringen. Bovendien dient een bevredigende voorziening met dat land getroffen te worden met betrekking tot de recuperatie van verliezen welke uit hoofde van de door de Nederlandse Staat aangegane garantieverplichtingen moeten worden vergoed.

f) garantiegenietende investeerders zouden jaarlijks een premie moeten betalen. Zij zouden tenminste 10% eigen risico moeten dragen.

g) het is wenselijk maatregelen te treffen die een op langere termijn onevenwichtige spreiding van de garanties over verschillende investeerders die van de garantieverlening gebruik maken, tegengaan.

h) het is tevens wenselijk maatregelen te treffen die op langere termijn onevenwichtige spreiding van risico's over de verschillende landen, waarin gegarandeerde investeringen worden verricht, tegengaan.

i) het systeem dient ook in het verband van een eventueel in te voeren multilateraal systeem te kunnen werken. Bij een gelijktijdig functioneren van een multilateraal en een nationaal systeem is het van groot belang dat het nationale systeem zoveel mogelijk aan het multilaterale is aangepast, ondermeer in verband met de mogelijkheid van het verkrijgen van herverzekering onder de multilaterale regeling.

Het is overduidelijk dat minister Bot zoals reeds eerder gezegd, nimmer een dergelijk voorstel zal steunen. Erger, het ziet er naar uit dat de lokale nederlandse politiek duidelijk van invloed is op Bot's manoeuvres. Immers Kapteyn verkreeg de opdracht van Bot onder het kabinet Cals, dat duidelijk een SOCIALISTISCHE signatuur had. Nu, onder het kabinet Zijlstra, een werkgeverskabinet, wil Bot nauwelijks weten dat hij de opdracht gegeven heeft.

Tot slot is het onze taak er op te wijzen, dat mocht de nederlandse Tweede Kamer besluiten het voorstel Kapteyn te aanvaarden, —men weet immers nooit waartoe deze Kamer in staat is—, dat het ook voor antilliaanse investeerders mogelijk wordt garanties te krijgen voor investeringen in eigen land... Een trieste zaak, maar helaas al te waar!

◆

DE WERELDBANK

"Only a few countries have achieved a 5 percent rate growth in real income"

In het kader van de UNO werd in 1945 de wereldbank, met haar zetel in de Verenigde Staten opgericht. Een van haar doelstellingen was het garanderen van kredieten voor de wederopbouw van de zogenaamde "achtergebleven gebieden". Op zichzelf is dit een zeer lofwaardig streven. En laten wij daarom nagaan in hoeverre de wereldbank aan dit doel heeft beantwoord.

Alleen staten kunnen deel uitmaken van de Wereldbank, terwijl daarentegen een particuliere bank dit niet kan. De W.B. verkrijgt het benodigde kapitaal voor de leningen die zij afsluit dan ook uit stortingen van de lidstaten en uit de obligatieleningen die de W.B. plaatst op de kapitaalmarkt van de rijke landen: Verenigde Staten, West Duitsland, Canada; Italië, Engeland, Nederland en Zwitserland.

Voordat krediet wordt verleend, moet het land dat hulp vraagt, een complete documentatie verschaffen betreffende de noodzaak, uitvoerbaarheid en rentabiliteit van het project en zeer terecht, want elke instantie dat geld leent, moet immers de zekerheid hebben dat het geleende kapitaal goed besteed wordt. Maar óf een project goedgekeurd wordt en er dus sprake kan zijn van kredietverlening, hangt echter af van de zogenaamde "loan strategy" van de W.B. In andere termen vertaald: alleen die projecten waar de W.B. baat bij heeft, worden gefinancierd. Een kleine toelichting is misschien op zijn plaats. Projecten zoals het droogleggen van moerassen, extensieve herbebossing, het bouwen van volkswoningen komen niet aan bod, het zijn "unnecesary projects". Wel gefinancierd wordt bijvoorbeeld de aanleg van enorme oliepijpleidingen; dat dit slechts ten goede komt aan de buitenlandse oliemaatschappijen in de arme landen, hoeft geen betoog. Projecten betreffende de infrastructuur zijn zeer "in". Achtergrond hiervan is: buitenlandse kapitalisten willen de grondstoffen wel weghalen, maar eerst moeten wegen, kanalen, havens etc. worden aangelegd, waardoor het plunderen efficiënter kan geschieden.

De rentevoet bedraagt 5½% jaarlijks, berekend over het totaal geleend kapitaal, alhoewel men na een kort aantal jaren, begin moet maken met de terugbetaling, terwijl het percentage jaarlijks 5½% blijft bedragen over het **hele** kapitaal. Een analoge vorm van exploitatie vindt plaats op de Antillen bij de berekening van rente over geleend kapitaal. Wij vragen ons in dit verband af, welke norm de EEG hanteert bij de leningen aan de Antillen. Of een project dat goedgekeurd is in de toekomst rendabel zal zijn hangt weer af van de "goede wil" van het land waaraan krediet wordt verleend. Dit laatste betekent dat wettelijke bepalingen t.a.v. in- en uitvoer, winstbelasting, bepalingen waardoor de overheid openlegging van financiele verslagen kan eisen niet zullen gelden. Hier zien we overeenkomsten met de beroemde Alliance for Progress en het lijkt haast op de huid van de Antillen geschreven.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat in de afgelopen 8 jaar de W.B. een nettowinst heeft gemaakt van 1 miljard 254 miljoen 400 duizend dollar. De reserve bedraagt 895 miljoen dollar, oftewel 23,4% van de $ 3.819.100.000 aan uitstaande leningen.

Gedurende de laatste 8 jaar is $ 718.900.000 aan interest uitbetaald aan de nationale banken van de eerder genoemde rijke landen, waarvan het leeuwendeel naar de panter N-Amerika ging. De meeste projecten worden uitgevoerd, niet door ondernemingen van het "hulp ontvangende" land zelf, maar door bedrijven uit de rijke landen waarbij vaak de voorwaarde wordt gesteld, (onder de dekmantel van "aanbeveling") dat de aankoop van machines e.d. moet geschieden in het land van het bedrijf dat het project uitvoert; dit verzekert de export van de rijke landen.* Als argument wordt dan aangevoerd dat wanneer een niet- of semi-industrieland zijn industrie wil opbouwen, zij logischerwijze is aangewezen op de rijke landen, die wel super-modern geindustrialiseerd zijn.

Intussen zijn na ruim 21 jaar de meeste ontwikkelingslanden nog minder ontwikkeld dan zij indertijd waren. De woorden van George Woods, directeur van de Wereldbank op de jaarlijkse vergadering in 1965 liegen er niet om: "Only a few countries have achieved a 5 percent rate of growth in real income, and more than the half of them had only achieved a rate of one percent or less".

Wij willen het hierbij laten.

G. C. M.

* Vgl. de bouw van de nieuwe brug op Curacao!

◆

Ingezonden kommentaar

Toeristenimport geen alternatief voor kapitaalexport

In het decembernummer van Kambio wordt in het artikel "Toeristenimport en Kapitaalexport" gepleit voor wettelijke maatregelen die de export van winsten uit de Antillen moeten beperken. De schrijver van genoemd artikel, M.J.C., stelt voor het exporteren van winsten, en van kapitaal in het algemeen, te koppelen aan het bevorderen van toerisme. Hij meent dat daarbij geen van de partijen schade zal worden toegebracht.

Ofschoon het door M.J.C. voorgestelde beleid in sommige landen, waaronder Egypte, inderdaad een alternatief op kapitaalexport door grote ondernemingen lijkt te bieden, meent schrijver dezes dat eenzelfde overheidspolitiek op de Antillen, juist door de aanzienlijk verschillende situatie in ekonomies en politiek opzicht tussen die landen en de Antillen, niet die baten voor laatstgenoemde zal opleveren die M.J.C. er kennelijk van verwacht.

Er is dus niet gezegd dat het geopperde systeem als zodanig ineffektief of onrealiseerbaar zou zijn. Wel is het sterk de vraag of het, gelet op de zeer liberalisties-kapitalistiese verhoudingen in de ekonomie op de Antillen, in die situatie een probaat middel is. Het komt mij voor dat een dergelijke overheidspolitiek t.a.v. kapitaalexport door het vigerende politiek-ekonomies systeem op de Nederlandse Antillen grotere nadelen dan voordelen zal opleveren.

Buitenlandse en Antilliaanse investeerders zullen waarschijnlijk afzien van het doen van grote investeringen. Alle reeds gevestigde ondernemingen, die geheel of tendele gefinancierd zijn met buitenlands kapitaal zullen hun uitkeerbare winsten aan hun kapitaalverschaffers kunnen overmaken slechts voorzover de in het systeem van M.J.C. voorziene reisburos buiten de Antillen reizen aan toeristen naar de Antillen hebben kunnen verkopen. M.a.w., het bedrag van het te exporteren kapitaal (w.o. winsten) wordt bepaald door de opbrengst van de reisburos. Door dit kontingenteringsstelsel lopen buitenlandse investeerders, bij een jaarlijkse kapitaalexport van naar men zegt 50 á 80 miljoen ant. gld., het grote risiko hun gelden in enig jaar niet geheel te kunnen ontvangen. In een periode van ekonomiese recessie in Noord-Amerika zal het verschil tussen het kapitaalexportbedrag en het toeristenimportbedrag a.g.v. het zeer konjunktuurgevoelige toerisme het grootst zijn. Wie beslist hoe het verschil zal worden aangewend?

Men kan er bijna zeker van zijn dat buitenlandse overheden, met name die van de Verenigde Staten, als reaktie op bovenaangegeven regulering van het internationaal betalingsverkeer en beperking van de beschikking over kapitaal door hun op de Antillen investerende kapitaalkrachtige onderdanen, bepalingen en maatregelen zullen uitvaardigen die voor de ekonomie op die eilanden nadelig zijn.

Voor de realisering van het systeem zou de Antilliaanse Overheid de finansiële relaties van de ingezetenen met het buitenland dus moeten regelen en daarbij misbruiken, d.w.z. ontduikingen, moeten tegengaan. Dit is een groot prakties probleem op zichzelf. Een der belangrijkste kontrole-ontduikingen vindt plaats bij het faktureren(1). Een ondernemer kan door middel van overfaktureren aanzienlijk meer geld naar het buitenland overmaken dan nodig is voor een verschuldigde betaling. Belangrijke sommen kunnen op deze wijze aan de ekonomie op de Antillen onttrokken worden.

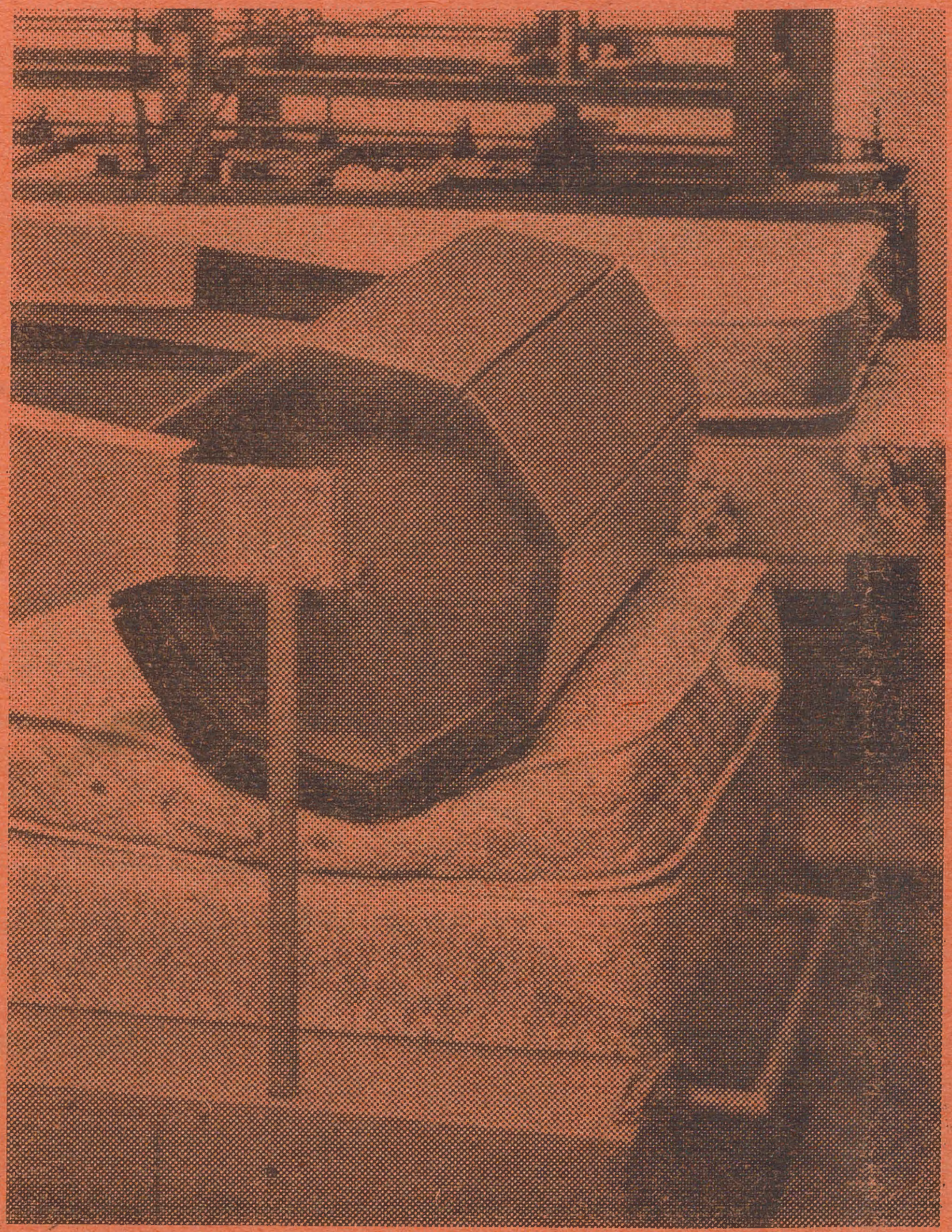
Wij moeten konkluderen dat het Amerikaans aandoende "free enterprise capitalism" op de Nederlandse Antillen én de geringe ekonomiese weerstand van deze eilanden het realiseren van een dwingend systeem van toerismebevordering gevaarlijk en prakties weinig effektief, zoniet onmogelijk maken. Volgens de modern -kapitalistiese benaderingswijze van de ekonomie vormt een **aktieve budget-politiek** door de Overheid in deze situatie de aangewezen en voor de ondernemers aanvaardbaarder manier om het nut van produktieve krachten (kapitaal, arbeid, en grond) te maksimaliseren. Om zich van de nodige middelen daartoe te verzekeren hebben de Overheden in West-Europa en Noord-Amerika het **belastingstelsel** in die landen aangepast of hervormd, en wel door de progressiviteit van direkte belastingen (op inkomens vooral) sterk te verhogen.

Gezien de wel zeer lage belastingdruk op het inkomen van natuurlijke alsook van rechtspersonen, i.c. ondernemingen, op de Antillen is een **sterke verhoging van de progressiteit** er redelijk, ekonomies verantwoord en sosiaal rechtvaardig.

Met de daaruit verkregen fondsen zal de Antilliaanse Overheid in staat zijn die kategorieën van bedrijvigheid te stimuleren die op grote schaal werk verschaffen en de afhankelijkheid van de olie-industrie verminderen, maar waarin partikuliere ondernemers nog te geringe winstkansen of te grote risikos zien.

W.L. GEERTSMA

(1) 'Het Moderne Geldwezen', blz. 357, 1957, door S. Korteweg & F. Keesing.

MATRASSENFABRIEK SUFFISANT N.V.

CURACAO.

Een kijkje in de Antilliaanse Matrassenfabriek.

Openbare Leeszaal
en Boekerij
Wilhelminastraat
ARUBA

Hieronder ziet U een foto van onze nieuwste **LIMAICA** produkten

↓

